

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Каппе І.А.

викладач;

Овчарова І.А.

викладач,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

На сучасному етапі розвитку суспільства система освіти потребує нових підходів до підготовки фахівців, які здатні впливати не тільки на інтелектуальну, але й на емоційну сферу учнів, сприяти їх залученню до вивчення народної творчості, усвідомленню ролі національної культури. Фахова компетентність учителя мистецтва загальноосвітнього навчального закладу визначається наявністю знань із різних галузей науки та мистецтва, здатністю до самостійного аналізу музичних творів, умінням передавати музичний досвід дітям, формувати в них навички художньо-естетичного сприймання, музичного смаку та естетичних почуттів. Важливою складовою практичної професійної підготовки майбутніх учителів є інструментально-виконавська підготовка, яка здійснюється на факультеті музичного мистецтва у формі індивідуальних занять із дисциплін «Спеціальний музичний інструмент», «Акомпанемент», «Додатковий інструмент». Виконавська майстерність майбутнього вчителя традиційно вдосконалюється у процесі музичної підготовки, завданням якої є не тільки ознайомлення студентів з художніми творами на рівні сприймання, але, перш за все, формуванням високої культури виконання різних за змістом та емоційним наповненням творів. Проблема формування інтерпретаційних умінь є частиною більш загальної наукової проблеми – формування творчої особистості. Ці питання досліджуються в працях Л. Арчажникової, Н. Корихалової, Г. Нейгауза, Г. Падалки, О. Ростовського, Г. Ципіна та інших.

Метою даного дослідження є визначення особливостей формування інтерпретаційних умінь майбутніх вчителів мистецтва у процесі інструментально-виконавської підготовки. Інтерпретація (від лат. *interpretatio* – роз'яснення, тлумачення) у загальнонауковому значенні – фундаментальна операція мислення, надання смислу будь-яким проявам духовної діяльності людини, які об'єктивовані в знаковій або чуттєвій формі. Вирізняючи поняття виконавської інтерпретації, ми говоримо, насамперед, про художній образ музичного твору. З музично-педагогічних позицій поняття «інтерпретація» передбачає, насамперед, індивідуальне бачення предмета інтерпретації, особистісне до нього ставлення. Формування умінь художньої інтерпретації здійснюється за наступною схемою: ознайомлення з музичним твором, усвідомлення його змісту, опанування драматургії твору, самостійне виконання музичної концепції. Художня інтерпретація передбачає індивідуально-образне втілення виконавцем об'єктивної композиторської інформації, глибоке проникнення в зміст музичного твору, виявлення ціннісного ставлення до музики.

В основі музичного виконавства лежить пошукова творчо-інтерпретаційна діяльність. Викладачеві необхідно застосовувати творчі завдання з урахуванням суб'єктивного досвіду студента. Реалізація поставлених цілей має здійснюватися поетапно, відповідно до дидактичного принципу наступності. Позитивні результати в роботі над твором будуть тоді, коли студент навчиться слухати себе, грамотно аналізувати свою роботу, самостійно оцінювати успіхи й помилки. Формування навичок виразного виконання, збагачення музичного досвіду через власне виконання творів є важливим для розвитку емоційної чутливості до музики. Цьому сприяють завдання передати словами характер та образний зміст музичних творів. Уміння розкрити сутність художнього образу, використати різні типи вербальних інтерпретацій, доповнити художній образ музичного твору творами різних видів мистецтва є необхідним для майбутнього вчителя. Під час проходження педагогічної практики в дошкільних та загальноосвітніх закладах освіти студенти розвивають уміння не тільки виразно виконувати твори дитячого репертуару, але й втілювати музичні образи через слово, рухи, малюнки. Реалізації креативного потенціалу студентів сприяє їх заохочення до участі у концертно-конкурсній діяльності. Це сприяє вихованню виконавської надійності, тобто здатності безпомилково, точно та яскраво виконувати музичні твори, що є необхідним умінням в роботі з дитячою аудиторією. Прикладом такого виду роботи є конкурс із творів дитячого репертуару, який вже понад двадцять років проводиться на кафедрі фортепіано Харківської гуманітарно-педагогічної академії. Студенти другого року навчання виконують шість обов'язкових музичних творів різних жанрів із матеріалу педагогічної практики з наступним обговоренням результатів викладачами та студентами. Конкурсанти мають можливість прослухати та порівняти різноманітні трактування одних й тих же творів, усвідомити можливість іншого підходу до виконання творів, створення індивідуальної інтерпретації. Виразність музично-виконавської інтерпретації залежить від особистості виконавця, його природжених задатків та здібностей, наявності досвіду музично-виконавської діяльності. Велике значення має сформованість професійно значущих особистісних якостей майбутнього вчителя: самостійності, креативного мислення, здатності до рефлексії та емпатії, артистичність, технічна досконалість та стабільність виконання. Постійне здобуття нової музично-виконавської інформації, розв'язання проблемних ситуацій, що виникають при роботі з творами, прагнення до опрацювання нового репертуару призведе до можливості прийняття оригінальних, нестандартних інтерпретаційних рішень.

Отже, питання виконавської інтерпретації залишаються найактуальнішими серед проблем, які стосуються навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Розуміння сутності музичного твору, володіння технікою художнього виконання, розвиненість образного мислення, здатність до індивідуальної творчої інтерпретації є найкращими показниками музично-виконавської компетентності майбутнього фахівця.

Список використаних джерел:

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки / Л. Г. Арчажникова. – Москва: Просвещение, 1984. – 111 с.
2. Москаленко В. Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации / В. Г. Москаленко – Киев. 1994. – 157 с.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.